

LIFE
CLIMATE
PATH
2050

Podnebno ogledalo 2019

EMISIJE TOPLOGREDNIH PLINOV SO SE LETA 2017 ZMANJŠALE

Glavni poudarki spremljanja izvajanja ukrepov za
zmanjševanje emisij toplogrednih plinov v okviru projekta
LIFE Podnebna pot 2050 (LIFE16 GIC/SI/000043)

Projekt LIFE ClimatePath2050 (LIFE16 GIC/SI/000043) je financiran iz
finančnega mehanizma LIFE, ki ga upravlja Evropska komisija, in iz Sklada za
podnebne spremembe Ministrstva za okolje in prostor RS.

Podnebni cilji Slovenije

Svojo odgovornost za reševanje izziva podnebnih sprememb so s *Pariškim sporazumom* opredelile tako razvite države kot tudi države v razvoju in je kot tak prvi univerzalni, pravno zavezujoči podnebni sporazum, ki zajema skoraj vse emisije.

Mednarodna skupnost je tudi znatno povečala svoje ambicije za ukrepanje. Zastavljen je cilj, da bi **z zmanjševanjem emisij toplogrednih plinov zadržali rast globalne temperature pod 2 °C** in si prizadevali tudi za omejitev dviga temperature na 1,5 °C v primerjavi s predindustrijsko dobo. Vse z namenom, da bi nevarne posledice sprememb podnebja čim bolj omejili. Sporazum bo začel veljati leta 2020.

EU se je za obdobje do leta 2030 obvezala, da bo emisije zmanjšala za 40 % glede na leto 1990. **Slovenija si je v tem okviru zastavila cilj, da bo emisije do leta 2030 zmanjšala za 15 % glede na leto 2005¹.** Zmanjšanje se nanaša na izpuste virov, ki niso vključeni v evropsko shemo za trgovanje z emisijami (EU-ETS).

Do sedaj zastavljene cilje Slovenija uspešno izpolnjuje. Dosegla je svoje cilje v prvem ciljnem obdobju *Kjotskega protokola* v letih od 2008 do 2012 in je na zelo dobri poti, da bo izpolnila tudi obveznosti za leto 2020. Kljub dobrim

dosedanjim rezultatom, pa bo potrebno **za uresničitev Pariškega sporazuma pripraviti in izvajati dodatne ukrepe za dolgoročno zmanjševanje emisij, poleg tega pa zastaviti tudi bolj ambiciozne srednjeročne cilje do leta 2030 in zelo ambiciozne dolgoročne cilje.** V podporo pri odločanju o teh ciljih bo tudi analiza potencialov in možnih scenarijev za zmanjšanje emisij v vseh sektorjih, ki poteka v okviru projekta LIFE Podnebna pot 2050.

Skladno z mednarodnimi ugotovitvami in že sprejetimi usmeritvami v slovenskem prostoru, so stroški ukrepanja zoper podnebne spremembe bistveno nižji od stroškov sanacije škode, ki je posledica podnebnih sprememb v primeru, ko ne ukrepamo. Ukrepanje v smeri takojšnjega in ambicioznega zmanjševanja emisij pa prinaša številne koristi, kot so nova delovna mesta, večja konkurenčnost gospodarstva, nižji stroški za energijo, večja energetska in snovna učinkovitost ter neodvisnost, boljše zdravje in varnost ljudi itd.

¹ Odločba 406/2009/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o prizadevanju držav članic za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, da do leta 2020 izpolnijo zavezo Skupnosti za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov (UL L št. 140 z dne 5. 6. 2009, stran 136)

Podnebne cilje imajo zastavljene tudi občine

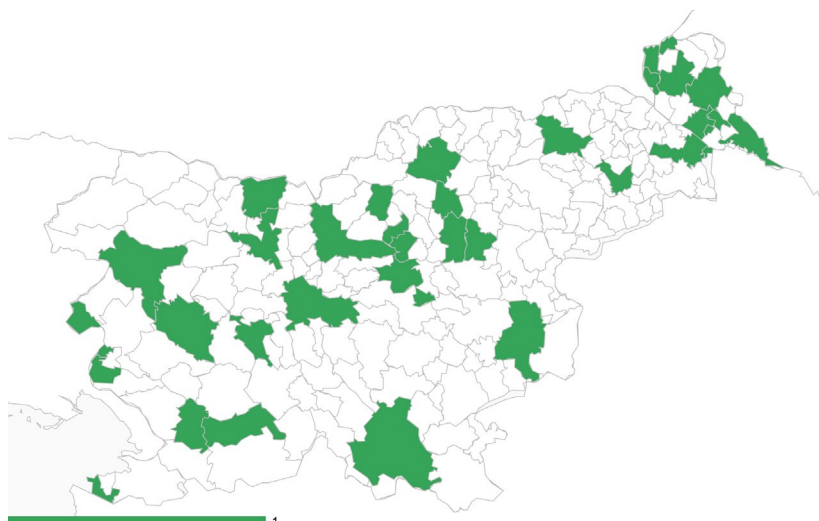
Tudi občine so si v mednarodnem prostoru zastavile cilje za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov (TGP).

Konvencija županov je evropsko gibanje, ustanovljeno leta 2008, v katerem sodelujejo lokalne skupnosti, ki se prostovoljno zavežejo, da bodo izpolnile in presegle cilje EU na področju podnebnih sprememb in energije. **V Sloveniji imamo 37 občin, ki so pristopile h Konvenciji županov in si zastavile cilje za zmanjšanje emisij TGP do leta 2020.** Najbolj ambiciozna med njimi je občina Idrija, ki se je že leta 2015, kot ena prvih občin v Evropi, zavezala k zmanjšanju emisij za 40 % do leta 2030. Poleg Idrije si je cilj za leto 2030 zaenkrat zastavila še Mestna občina Novo mesto.

Veliko slovenskih občin je pri izvajanju podnebnih ukrepov tudi zelo aktivnih. V okviru projekta LIFE Podnebna pot

2050 je bil pripravljen **Lokalni semafor podnebnih aktivnosti** (semafor.podnebnapot2050.si), spletna aplikacija, s pomočjo katere lahko **slovenske občine prvič celovito primerjajo svojo uspešnost pri preprečevanju podnebnih sprememb.** Lokalni semafor spodbuja izmenjavo dobrih praks med občinami in daje vpogled v aktivnosti posamezne občine na več področjih, kot so stavbe, promet, kmetijstvo itd. Med pokazatelji aktivnosti, teh je skupaj kar 56, so tako med drugim tudi cilji zmanjšanja emisij CO₂, za katere so se občine obvezale, vrednost naložb v energetske prenovne stavbe v lasti občin, število polnilnic za električna vozila in delež ločeno zbranih frakcij odpadkov.

Občine s cilji zmanjšanja emisij CO₂ v Konvenciji županov

Dolgoročna strategija na področju podnebja in analize za njeno pripravo

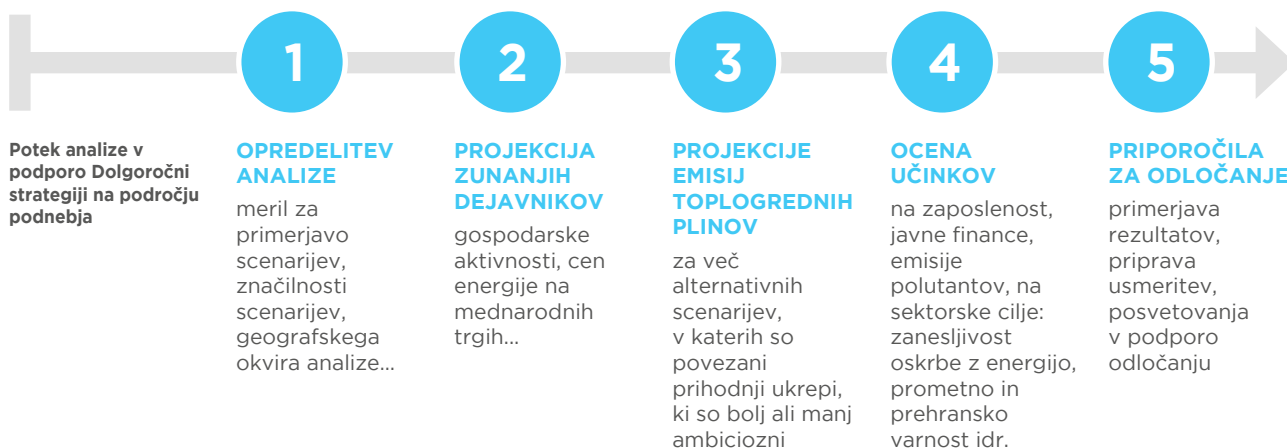
Slovenija pripravlja *Dolgoročno strategijo na področju podnebnih sprememb* za doseganje ciljev *Pariškega sporazuma* in *Uredbe o upravljanju Energetske unije in podnebnih ukrepov*. Proces priprave strategije vodi Ministrstvo za okolje in prostor (MOP).

V projektu LIFE Podnebna pot 2050 bodo v podporo MOP pri pripravi strategije **raziskane alternativne možnosti – scenariji za zmanjšanje emisij TGP do leta 2050 in njihove posledice**.

Do ciljev vodijo namreč različne poti, a namen analize ni izbrati pot do leta 2050, temveč ugotoviti, kako ambiciozen cilj si lahko zastavimo. Iščemo scenarije, s katerimi bo mogoče do leta 2050 doseči neto ničelne emisije, in jih želimo primerjati s scenariji, ki imajo nekoliko nižje cilje za zmanjševanje emisij TGP. Zanima nas, kakšne bodo posledice posameznih scenarijev, in sicer ekonomske posledice (stroški, zaposlenost, javne finance), vplivi na sektorske cilje (prehranska varnost, zanesljivost oskrbe z energijo...) in drugi vplivi (npr. onesnaževala zraka). Analiza nam bo dala tudi vpogled v to, s katerimi odločitvami bomo soočeni na poti do podnebnega cilja.

Tako pripravljene projekcije so koristno orodje za odločevalce, saj omogočajo oceno vpliva različnih odločitev na dogajanje v prihodnosti.

V primeru emisij TGP lahko s projekcijami npr. ocenimo, do kakšnega zmanjšanja rabe energije in emisij v stavbah bi prišlo do leta 2030, če bi bila stopnja prenov 3 % površine letno. Ob tem se je potrebno zavedati, da projekcije niso napovedi. Uporabljeni modeli so namreč zelo poenostavljen prikaz dejanskega kompleksnega sveta, pa tudi poznavanje izhodiščnega stanja je velikokrat nepopolno. Nemogoče je tudi napovedati prihodnji razvoj zunanjih dejavnikov in izvajanje ukrepov. Pri izdelavi projekcij se zato analizira rezultate več različnih scenarijev in ocenjuje njihovo občutljivost na spremembe različnih pomembnih parametrov.

Sodelovanje je pomemben del načrtovanja

Pomemben del projekta LIFE Podnebna pot 2050 predstavlja t.i. »koordinacijski proces« med pripravljavci strokovnih podlag (partnerji projekta) in odločevalci ter tudi širšo strokovno javnostjo in nevladnimi organizacijami.

Strokovne podlage je potrebno pripravljati transparentno in usklajeno. Velikokrat pripravljavcem za dobro pripravo analiz niso na voljo vse najnovejše informacije, in obratno, tudi odločevalci in ostali velikokrat ne vedo, kje pridobiti določene podatke in analize ter kako jih pravilno uporabiti (interpretirati). **Proces sodelovanja in izmenjave informacij v projektu LIFE Podnebna pot 2050 poteka predvsem v okviru številnih delavnic,** tako v procesu priprave Podnebnega ogledala kot tudi dolgoročne strategije za nizke emisije. S tovrstnimi dogodki skušamo v proces priprave strokovnih podlag zajeti čim večje število deležnikov.

Lansko in letošnje leto lahko imenujemo kar »leti delavnic«, saj je bil proces sodelovanja skozi številne odločevalske in tehnične delavnice zelo intenziven. V letu 2018 smo organizirali več kot deset delavnic, namenjenih predstavnikom ministrstev, lokalnih energetskega agencij, univerz, nevladnih organizacij, podjetij, občin, inštitutov, interesnih združenj...

Ob izidu Podnebnega ogledala 2018 je bilo prisotnih več kot 90 udeležencev, ravno tako je bil dobro obiskan dogodek za občine ob predstavitvi Lokalnega semaforja podnebnih aktivnosti. Tudi v prihodnje bomo sodelovanju namenjali posebno pozornost.

Utrinki z delavnic

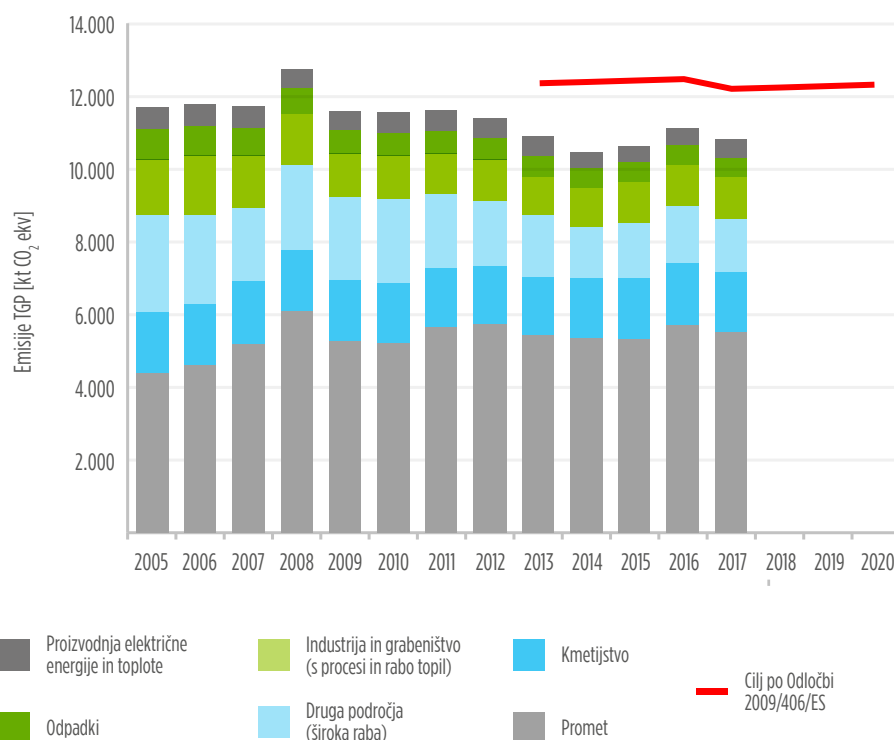
Kje smo v Sloveniji danes in kam gremo?

Cilj Slovenije je, da se emisije toplogrednih plinov iz virov, ki niso vključeni v evropsko shemo za trgovanje z emisijami (EU-ETS), do leta 2020 ne bodo povečale za več kakor 4 % glede na leto 2005.

Po dveh letih naraščanja so se **emisije, na katere se nanaša nacionalni cilj (emisije neETS), leta 2017 zmanjšale za 2,8 %**. S tem so bile za **11,9 %** nižje od cilja za leto 2020. Prve ocene za leto 2018 kažejo na majhno povečanje. V skupnih emisijah so emisije neETS predstavljale 62-odstotni delež.

V okviru nacionalnega cilja za emisije neETS so za sektorje določeni okvirni cilji. Napredek posameznih sektorjev se razlikuje.

Emisije neETS po sektorjih v obdobju 2005–2017 in ciljne vrednosti emisij

V **prometu**, ki ima največji, skoraj 51-odstotni delež v emisijah neETS, je izpolnjevanje cilja v letu 2020 negotovo. Kljub zmanjšanju emisij za 3,4 % v letu 2017, do katerega je prišlo kljub povečani aktivnosti, v tem sektorju praktično ni več prostora za rast emisij, saj so bile tega leta samo še 1,5 odstotne točke pod ciljno vrednostjo za leto 2020. Promet še naprej ostaja tudi edini sektor, v katerem so se emisije v obdobju 2005–2017 povečale, in sicer za 25,5 %. Izvajanje ukrepov, ki lahko v prihodnje prispeva k zmanjšanju emisij in njihovemu dolgoročnemu obvladovanju, se sicer počasi krepi – občine pripravljajo in izvajajo celostne prometne strategije in se aktivno vključujejo v vsakoletni Evropski teden mobilnosti, ureja se infrastruktura za javni potniški promet, v pripravi je program celostnega prometnega načrtovanja..., največji izziv pa še naprej ostaja, kako slehernega izmed nas spodbuditi k uporabi bolj trajnostnih oblik prevoza.

Kmetijstvo je leta 2017 predstavljalo dobrih 15 % vseh emisij neETS. Emisije so se po triletni rasti ponovno zmanjšale, in sicer za 2 %, s čimer so bile 6,2 odstotne točke pod ciljno vrednostjo za leto 2020. Dolgoročni trendi so stabilni, spremembe počasne, zato je pričakovati, da bo indikativni cilj dosežen. Ob hkratnem povečanju samooskrbe s hrano, si v kmetijstvu za zmanjševanje emisij TGP prizadevajo predvsem s povečevanjem učinkovitosti reje domačih živali in racionalnim gnojenjem.

Na področju **stavb**, te so leta 2017 prispevale 11 % vseh emisij neETS, so se emisije v obdobju 2005–2017 zmanjšale najbolj med vsemi sektorji, in sicer za dobrih 50 %. Potem, ko je v letih 2015 in 2016 v stavbah prišlo do skupnega povečanja emisij za 15,7 %, so se emisije leta 2017 znatno zmanjšale (za 9,6 %). Za indikativnim ciljem za leto 2020 so emisije zaostajale za 7,7 odstotnih točk. Stavbe so sicer sektor, kjer je izvajanje ukrepov, ki pripomorejo k zmanjšanju emisij TGP, najbolj intenzivno. Z nepovratnimi sredstvi Eko sklada in svetovanjem občanom v okviru energetske svetovalne mreže ENSVET se ukrepi uspešno izvajajo v gospodinjstvih, v javnem sektorju pa s pomočjo evropskih sredstev poteka energetska prenova javnih stavb.

Na dobri poti k doseganju indikativnega sektorskega cilja je sektor **proizvodnje električne energije in toplote**, ki predstavlja v emisijah neETS le manjši, 5-odstotni delež, v **industriji** pa bo potrebno obrniti trend rasti in emisije do leta 2020 zmanjšati za 15,4 odstotne točke. Sektor prispeva 10,4 % vseh emisij neETS.

Emisije iz **ravnanja z odpadki** so se v celotnem obdobju, z izjemo leta 2015, zmanjševale skladno z indikativnim sektorskim ciljem do leta 2020, v letu 2017 so se zmanjšale za 2,6 %. Kljub temu so za 9,7 odstotne točke nad ciljem za leto 2020, zato bo potrebno v prihodnjih dveh letih tudi temu sektorju posvetiti posebno pozornost.

Trenutno torej kaže, da je cilj za emisije neETS v letu 2020 dosegljiv. **Na področju energetske učinkovitosti je doseganje cilja za leto 2020 ob nadaljevanju rasti rabe energije iz let 2016 in 2017 za 3,4 oz. 1,6 % vprašljivo, doseganje cilja za obnovljive vire pa še naprej ostaja na zelo kritični poti.** Delež OVE v rabi bruto končne energije se je leta 2017 glede na leto prej sicer povečal za 0,2 odstotni točki, na 21,5 %, kar pomeni zaostanek za ciljnim deležem, ki je 25 %, 3,5 odstotne točke oz. skoraj trikrat več od povečanja deleža OVE v obdobju 2010–2017.

Ravnanje uporabnikov in trajnostna mobilnost z roko v roki

Pri prehodu v nizkoogljično družbo so ključnega pomena navade posameznikov in spremembe družbe kot celote. To še posebej velja za promet, ta v Sloveniji predstavlja največji delež emisij neETS, kjer se zmanjševanje emisij toplogrednih plinov kaže kot “najtrši oreh”.

Ustrezno ravnanje uporabnikov v povezavi z ukrepi za spodbujanje javnega potniškega prometa (JPP) je pomemben gradnik trajnostne mobilnosti.

Najpomembnejše skupine ukrepov, ki vplivajo na spremembo ravnanja uporabnikov, so trenutno izboljšanje železniške infrastrukture za potniški prevoz, izgradnja kolesarske infrastrukture, spodbujanje trajnostne izbire transporta v okviru obračuna potnih stroškov, uvedba enotne vozovnice in povečanje konkurenčnosti JPP.

Pri javnem potniškem prometu ne moremo mimo železniških povezav, ki so v Sloveniji slabe, predvsem pa časovno potratne. A tudi na področju železnic se stvari premikajo: prenavljajo se proge, že v letošnjem letu bodo na mnogih postajah stale kolesarnice. JPP je velik sistem, ki zahteva veliko sodelovanja in usklajevanja, zato bi bile smernice, strategije razvoja in predvsem vzpostavljen upravljevec za številne deležnike dobrodošle.

Strategija razvoja prometa v RS do leta 2030 navaja, da je rešitev v integriranem javnem prometu, pri katerem je železnica hrbtenica, avtobusi in druga prometna sredstva (sistem P+R, kolo...) pa jo napajajo in dopolnjujejo. Tudi zato je potrebno **ambicije pri JPP v Sloveniji nujno povečati!**

Pri izgradnji kolesarskih povezav je bil v obdobju aktualne finančne perspektive (2014–2020) narejen velik napredek: od sprejetja pravnih podlag do izvedbe novih kolesarskih povezav. Znatno so se povečala nepovratna finančna sredstva v ta namen. Ovir pa vseeno ne manjka. V naseljih je izgradnja kolesarske infrastrukture povezana z izgradnjo druge infrastrukture, zato kolesarske steze pridejo na vrsto šele ob drugih prenovah, to pa slabo vpliva na povezanost in skladen razvoj teh povezav. Izrazit problem ravno pri izgradnji kolesarskih povezav, podprtih z evropskimi sredstvi, je tudi neurejeno lastništvo, saj morajo biti vsa zemljišča odkupljena že pred investicijo. Sistematična in pravočasna priprava projektov je zato bistvenega pomena.

Primer

Prometno načrtovanje v občinah – od teorije do prakse

Ureditev kolesarske
povezave ob Koroški
cesti v Kranju

Celostno urejanje prometa ni pomembno samo z vidika izboljšanja mobilnosti, nižjih stroškov, manjših zastojev in onesnaženja, ampak pomeni tudi izboljšanje kakovosti bivanja in nove razvojne možnosti.

Temelji na celostnem prometnem načrtovanju (CPN) in se usmerja zlasti na spodbujanje hoje, kolesarjenja, uporabe javnega prevoza in drugih alternativnih oblik trajnostne mobilnosti na račun zmanjševanja osebne prometa.

Občina Ljutomer je leta 2012 sprejela celostno prometno strategijo (CPS), ki je bila v Sloveniji prva, ki jo je kakšna občina izdelala v skladu s sodobnimi smernicami Evropske komisije, kjer je velik poudarek na vključevanju javnosti. Že sam proces priprave te strategije je bil izpeljan kot pilotni projekt, namenjen preverjanju primernosti metodologije za pripravo CPS. Hkrati so bile pripravljene tudi prve slovenske smernice za pripravo CPS. Na njihovi osnovi je do konca leta 2018 svoje CPS s sofinanciranjem iz Kohezijskega sklada pripravilo 62 občin, še nekaj občin pa je CPS pripravilo z lastnimi viri.

S pomočjo evropskih sredstev občine ukrepe trajnostne mobilnosti tudi izvajajo.

Leta 2018 je bilo v ta namen razpisanih 20 milijonov evrov, pogoj za pridobitev je sprejeta CPS. V celotnem procesu CPN občine aktivno podpira Ministrstvo za infrastrukturo.

Izkušnje, pridobljene na terenu, tudi v domačih občinah, so podlaga za *Nacionalni program celostnega prometnega načrtovanja*, ki je v zaključni fazi priprave. V zadnjih letih so že bile pripravljene smernice za kolesarjenje, hojo, mobilnost otrok v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah ter parkirišča P+R. Izdelane so bile tudi smernice za upravljanje mobilnosti v ustanovah, v pripravi pa so usmeritve za integracijo CPN s prostorskim načrtovanjem. Prepoznavna je postala tudi Slovenska platforma za trajnostno mobilnost (www.sptm.si), ki spodbuja celostno načrtovanje prometa in je podpora slovenskim mestom, občinam, regijam in ustanovam, ki se vprašanj mobilnosti lotevajo celostno in dolgoročno.

Emisije TGP v govedoreji

V Sloveniji je govedoreja najpomembnejša kmetijska panoga. Njena razvitost je povezana z naravnimi dejavniki, predvsem z velikim deležem travinja v strukturi kmetijskih zemljišč.

Skupno število goved se približuje 485.000, kar je slabo petino manj kot v zgodnjih sedemdesetih letih prejšnjega stoletja. V obdobju 2013–2017 je prireja govejega mesa k vrednosti kmetijske proizvodnje v povprečju prispevala 12,3, prireja mleka pa 14,8 %. Količine prirejenega mleka in govedine trenutno presegajo domače potrebe.

Govedoreja je kot najpomembnejši kmetijski vir emisij TGP leta 2017 prispevala 66,9 % vseh emisij iz kmetijstva, 6,6 % vseh emisij in 10,3 % emisij v neETS sektorjih. Najpomembnejši vir emisij v govedoreji je metan, ki se sprosti iz prebavil (79 %), sledi metan, ki nastaja v skladiščih živinskih gnojil (18 %). **Glede na leto 1986 so se emisije v letu 2017 zmanjšale za 3 %, v primerjavi z letom 2005 pa so se povečale za 5,4 %.** Emisije TGP na enoto prirejenega mleka se zmanjšujejo.

Največje možnosti za zmanjšanje emisij TGP v govedoreji so v povečanju učinkovitosti reje, kar je mogoče doseči z izboljšanjem selekcije in optimalno oskrbo živali, in ustreznem skladiščenju živinskih gnojil. **K povečevanju učinkovitosti reje v Sloveniji prispevata predvsem skupni temeljni rejski program za pasme goved in javna služba kmetijskega svetovanja.** Za večje učinke bo treba v prihodnje v program pritegniti tudi tiste kmetije in kategorije živali, ki na področju učinkovite reje še ne dosegajo ustreznih rezultatov. Za gradnjo majhnih in mikro bioplinskih naprav, s katerimi je mogoče praktično v celoti preprečiti emisije metana in znatno zmanjšati emisije diduškovega oksida iz skladišč živinskih gnojil, hkrati pa prispevati k večji izrabi OVE, med kmeti trenutno (še) ni interesa.

Govedoreja je najpomembnejši kmetijski vir emisij toplogrednih plinov

K emisijam TGP prispeva tudi raba dušikovih gnojil v kmetijstvu

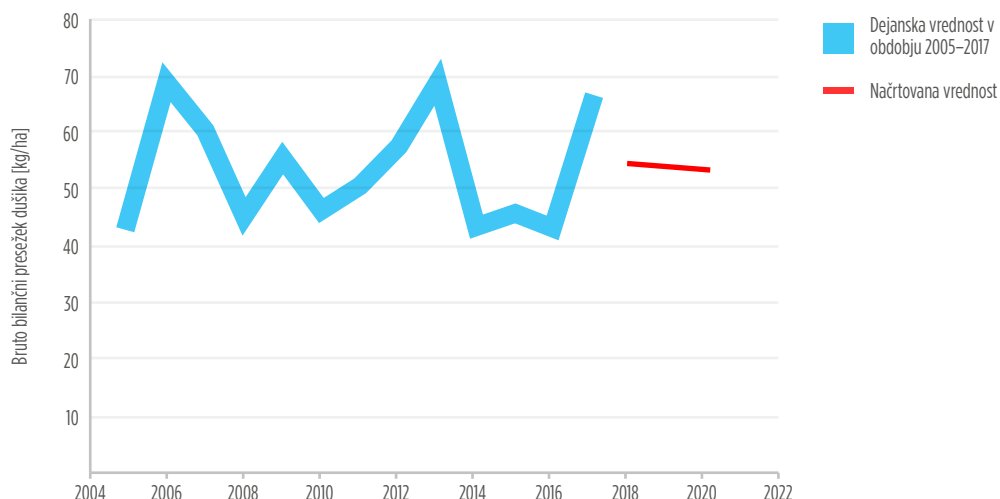
Eden od toplogrednih plinov, ki prispeva k segrevanju ozračja, je tudi didušikov oksid (N_2O). V Sloveniji skoraj 70 % emisij tega plina prispeva kmetijstvo.

Sproščanju didušikovega oksida se ne moremo izogniti, lahko pa ga zmanjšamo, in sicer tako, da povečamo učinkovitost izkoriščanja dušika, s čimer zmanjšamo potrebe po dušiku iz mineralnih gnojil. Večjo učinkovitost dušika v kmetijstvu dosežemo z gnojenjem, ki je količinsko in časovno usklajeno s potrebami rastlin, in krmnimi obroki, ki rejnim živalim zagotavljajo ravno toliko beljakovin, kot jih potrebujejo.

Dober kazalnik obsega in učinkovitosti kroženja dušika v kmetijstvu je bruto bilančni presežek dušika. **Majhen bilančni presežek dušika pomeni, da so bile izgube dušika iz hlevov, gnojšč in pri gnojenju majhne, vnos dušika na kmetijska zemljišča pa prilagojen potrebam rastlin.**

V Sloveniji se bilančni presežek dušika zmanjšuje. Analiza trenda za obdobje 1991–2017 kaže, da so bili v začetku tega obdobja značilni bilančni presežki okoli 80 kg/ha, v zadnjem času pa pod 50 kg/ha. V obdobju 2005–2017 se je bruto bilančni presežek dušika gibal med 42 in 69 kg na hektar z neizrazitim trendom zmanjševanja. V skladu s strateškimi cilji razvoja kmetijstva želimo do leta 2020 **povečati samooskrbo Slovenije s hrano, ob tem pa bilančni presežek dušika zmanjšati na ciljno vrednost pod 53 kg/ha.** Doseganje cilja bo pri tem odvisno predvsem od zainteresiranosti kmetov za vključevanje v ukrepe za učinkovitejšo rabo dušika v okviru *Programa razvoja podeželja*, pa tudi od uspešnosti kmetijskega izobraževalnega sistema in javne kmetijske svetovalne službe.

Bruto bilančni presežek dušika

Eko sklad je spodbudil 910 milijonov naložb v ukrepe URE in OVE

Bi radi toplotno izolirali fasado in streho vaše hiše, zamenjali okna, se priključili na sistem daljinskega ogrevanja, vgradili toplotno črpalko ali pa kurilno napravo na lesno biomaso?

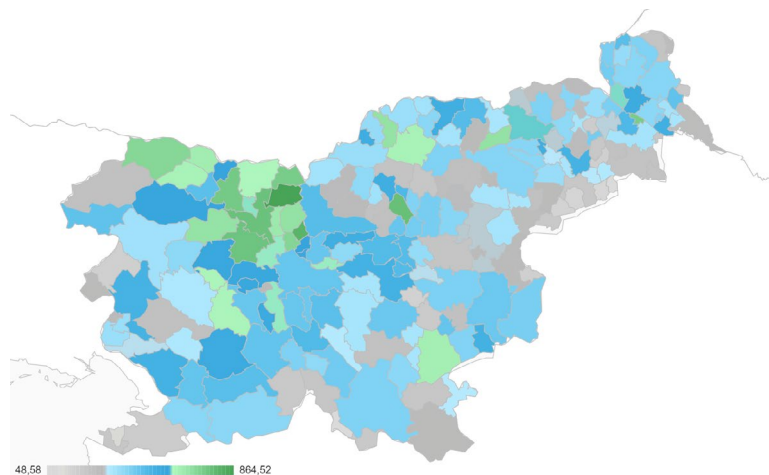
Eko sklad, Slovenski okoljski javni sklad (www.ekosklad.si), je z nepovratnimi sredstvi za izvedbo ukrepov, s katerimi se zmanjšuje raba energije ali povečuje izraba obnovljivih virov energije v gospodinjstvih, do zdaj podprl naložbe že v prav vseh slovenskih občinah.

V obdobju 2011–2018 je Eko sklad z dobrimi 161 milijoni evrov nepovratnih sredstev spodbudil za 910 milijonov evrov naložb v gospodinjstvih, kar v povprečju pomeni **78 evrov izplačane nepovratne spodbude oz. 442 evrov spodbujene naložbe na prebivalca**. Največ naložb na prebivalca, in sicer več kot 750 evrov, je bilo spodbujenih v občinah Preddvor (865 €), Komenda (798 €), Braslovče (767 €), Kranj (760 €) in Škofja Loka (754 €). Skupaj v teh občinah živi 4,5 % vseh slovenskih prebivalcev, z

izjemo Braslovč pa so vse na Gorenjskem. Med enajstimi mestnimi občinami s skupaj dobro tretjino vse populacije, je Eko sklad največ naložb podprl v Kranju, ki mu sledita Novo mesto (629 €) in Slovenj Gradec (618 €). Ljubljana (447 €) je malenkost nad slovenskim povprečjem, pod njim pa so Celje, Velenje in Koper.

Leta 2013, ko je bilo izplačanih največ nepovratnih sredstev in podprtih največ naložb, 24,7 oz. 145 milijonov evrov, so nepovratna sredstva Eko sklada spodbudila v povprečju 70 evrov naložb na prebivalca, leta 2018 pa 56 evrov. Največ naložb je bilo leta 2013 spodbujenih v občini Trzin, za 209 evrov na prebivalca, leta 2018 pa je bila s 139 evri na prebivalca občina z največ spodbujenimi naložbami Preddvor.

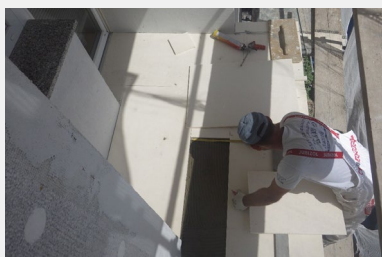
Skupna vrednost spodbujenih investicij v URE in OVE v gospodinjstvih na prebivalca v obdobju 2011–2018

Primer

Prenova večstanovanjske stavbe na Tbilisijski ulici v Ljubljani

Pred, med in po
energetski prenovi

Energetska prenova stavb pomembno prispeva k zmanjševanju rabe energije in s tem emisij TGP. Eko sklad zato v svoji pozivih že od leta 2009 spodbuja tudi naložbe v večjo energetske učinkovitost starejših večstanovanjskih stavb.

S sredstvi Eko sklada je bila podprta tudi obsežna energetska prenova večstanovanjske stavbe z 52 stanovanji in 2.370 m² neto stanovanjske površine na Tbilisijski ulici 42, 44, 46 in 48 v Ljubljani. Celoten projekt, od pridobivanja soglasja etažnih lastnikov za prenovu do njene izvedbe v času od maja do julija 2018, je trajal približno 2 leti. Izvedeni so bili toplotna izolacija fasade in strehe ter optimizacija sistema ogrevanja, ki je vključevala vgradnjo radiatorskih termostatskih ventilov in hidravlično uravnoteženje celotnega sistema ogrevanja. Naložba v prenovu je znašala 520.000 evrov. Del tega zneska so zagotovili z namensko zbranimi sredstvi

iz rezervnega sklada, del z nepovratnimi sredstvi Eko sklada, del, ki bo povrnjen z obročnim odplačevanjem v roku petih let, pa je prispeval izvajalec preнове.

Po skoraj letu dni življenja v prenovljenem bloku so stanovalci s prenovu zadovoljni. Poleg manjše porabe energije in s tem povezanih stroškov, se je v bloku, še posebej v poletnem času, izboljšala kakovost bivanja, povečala pa se je tudi vrednost stanovanj. Upravnik bloka pri tem kot glavne dejavnike uspešne energetske preнове izpostavlja interes etažnih lastnikov, ki olajša pridobivanje soglasja za izvedbo preнове, dobro komunikacijo z etažnimi lastniki – v času izvajanja preнове so potekali redni tedenski sestanki za sprotno reševanje odprtih vprašanj, dobro pripravljen projekt in pa vsakodnevno prisotnost ustrezno usposobljenega nadzornika na delovišču.

Podnebne finance

Spodbujanje ukrepov za zmanjšanje emisij TGP se v zadnjih letih povečuje.

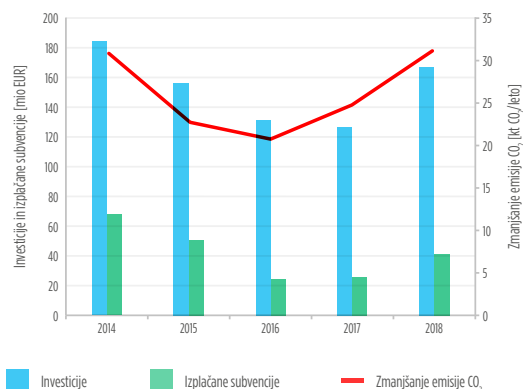
Višina izplačanih spodbud za ukrepe, pri katerih se spremlja tudi dosežene učinke, je v letu 2017 znašala 25,9 milijonov evrov, leto kasneje pa je bila z 41,6 milijoni evrov višja za dobrih 60 %. Z več izplačanimi spodbudami je bilo doseženo tudi večje zmanjšanje emisij CO₂. To je bilo leta 2018 z 31 kt CO₂ za 40 % večje kot leto prej.

Izboljšala se je tudi učinkovitost spodbud – leta 2018 je bilo potrebno v primerjavi z letom 2014 za primerljivo zmanjšanje emisije CO₂ nameniti več kot tretjino manj spodbud.

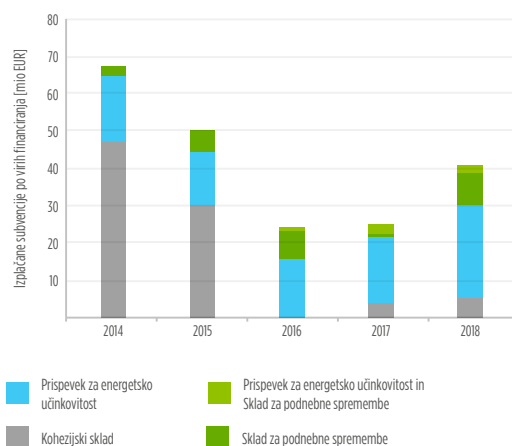
Nepovratne finančne spodbude se trenutno financirajo iz treh virov: Sklada za podnebne spremembe, s katerim upravlja Ministrstvo za okolje, Kohezijskega sklada, kjer so na voljo evropska sredstva, in prispevka za energetske učinkovitost, plačujemo ga vsi odjemalci energije, iz katerega spodbude izplačuje Eko sklad. Leta 2018 je bil največji del spodbud, 61 %, financiran iz sredstev, zbranih s prispevkom za energetske učinkovitost.

Struktura izplačanih nepovratnih finančnih spodbud se med leti ne spreminja veliko. Največji del jih je bilo leta 2018 namenjenih izvajanju ukrepov URE in izrabe OVE v stavbah (86 %), sledil je promet (14 %). Spodbude iz Kohezijskega sklada za cilje, povezane s podnebnimi spremembami, lahko pridobi tudi industrija, vendar je težko določiti, kakšen delež teh sredstev je namenjen prav zmanjševanju emisij TGP, zato so med izplačanimi spodbudami za ta sektor zaenkrat vključena samo nepovratna sredstva Eko sklada, ki pa jih je bilo do zdaj malo.

Investicije in nepovratne finančne spodbude za ukrepe zmanjšanja emisij TGP na področju stavb, prometa in drugih sektorjev

Viri finančnih sredstev za ukrepe zmanjšanja emisij TGP v obdobju 2014–2018

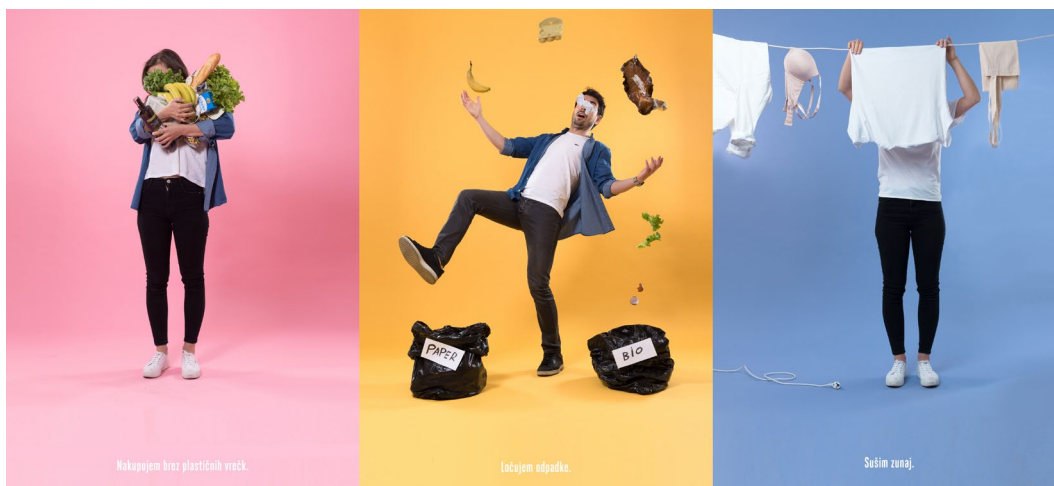
Podnebne aktivnosti skozi fotografski objektiv

V okviru projekta LIFE Podnebna pot 2050 je od februarja do maja lani potekal fotografski natečaj Podnebna pot. Mlade fotografe smo pozvali, da skozi fotografijo razmislijo, v kakšnem podnebj in družbi si želijo živeti leta 2050 ter katera dejanja in ukrepi bodo k temu pripomogli.

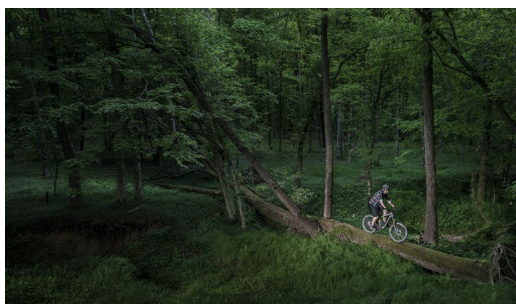
Mladi avtorji so se srečali z izzivom, kako predstaviti pojme ločevanja odpadkov, energetske prenove stavb, učinkovite rabe energije, trajnostne mobilnosti... Na natečaj je prispelo 118 fotografij. Strokovna komisija, ki so jo sestavljali priznani fotograf

Arne Hodalič, direktor Instituta »Jožef Stefan« dr. Jadran Lenarčič in predstavnica projekta Katarina Trstenjak, je prvo nagrado soglasno podelila Samiju Rahimu, ki je v objektiv ujel drobne stvari, ki jih za dobrobit podnebja počne v domačem gospodinjstvu.

1. nagrada – Sami Rahim

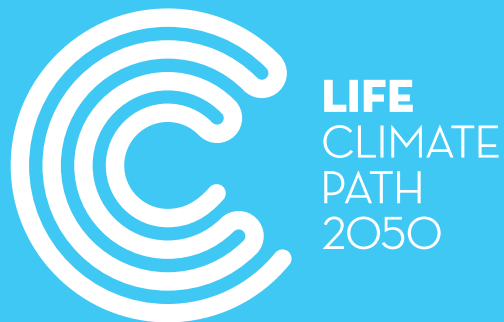
2. nagrada – Alen Hoheger

3. nagrada – Tia Skok

Modre odločitve za naše podnebje

LIFE Podnebna pot 2050
www.podnebnapot2050.si/

Letno podnebno ogledalo
www.podnebnapot2050.si/rezultati-slovenije/letno-podnebno-ogledalo/

Lokalni semafor podnebnih aktivnosti
www.podnebnapot2050.si/rezultati-lokalne-skupnosti/lokalni-semafor-podnebnih-aktivnosti/

Podnebna pot 2050
www.podnebnapot2050.si/rezultati-slovenije/podnebna-pot-2050/

PODNEBNO OGLEDALO 2019

EMISIJE TOPLOGREDNIH PLINOV SO SE LETA 2017 ZMANJŠALE

Urejanje: Barbara Petelin Visočnik, IJS

Besedila: Barbara Petelin Visočnik, Katarina Trstenjak, Andreja Urbančič,
Tadeja Janša, Gašper Stegnar, Matjaž Česen, vsi IJS
Jože Verbič, Kmetijski institut Slovenije
Urban Jeriha, Inštitut za politike prostora
Polona Demšar Mitrovič, Ministrstvo za infrastrukturo
Luka Novinec, Gospodar, d. o. o.

Fotografije: stran 5: Katarina Trstenjak, IJS; stran 8: (C) Fighting Irish 1977 CC BY 2.0; stran 9:
Grega Bajželj, MO Kranj; stran 10: Jože Verbič, KIS; stran 13: arhiv Gospodar, d. o. o.

Oblikovanje: Kraft&Werk

Datum: maj 2019